

'Sadovo, Bulgaristan'da tarım biliminin beşiğidir'

Автор(и): Растителна защита
Дата: 28.07.2020 Брой: 7/2020

Bitki Genetik Kaynakları Enstitüsü, bugün Bulgaristan tarımının başarısı için enerji üretmeye devam ediyor

*Tarım Akademisi enstitülerini tanıtmaya editöryel girişimi çerçevesinde "Bitki Koruma" dergisinin sorularını
yanıtlayan Sadovo'daki BGRİ Müdürü Doç. Dr. Katya Uzundzhaleva ile röportaj*

Doç. Dr. Uzundzhaleva, okuyucularımızı Sadovo'daki Bitki Genetik Kaynakları Enstitüsü'nün tarihi ve faaliyetleri hakkında kısaca bilgilendirir misiniz?

Sadovo'da tarım biliminin kuruluşu ve gelişimi birkaç aşamadan geçmiştir:

1882'den 1902'ye kadar olan dönemde Tarım Okulu'ndaki "deneme" alanı, o zamanlar tarımımız için bilinmeyen yeni bitkilerin - pamuk, yer fıstığı, yem ve şeker pancarı, şerbetçiotu, yonca, üçgül - tanıtılmasıyla ilgili bir dizi konuya ışık tuttu.

Eylül 1902'de, ülkemizde tarımın gelişiminde niteliksel olarak yeni, çok önemli bir anı temsil eden Sadovo Tarımsal Deneme İstasyonu resmen açıldı.

1922-1944 döneminde bir laboratuvar kuruldu, deneme alanı genişletildi ve tarımsal sürecin ihtiyaçları için uygun ekipman sağlandı. Buğday, çavdar, arpa, fasulye gibi ülke için büyük önem taşıyan bir dizi üründe ıslah faaliyetleri başlatıldı ve bunların yetiştirme teknolojileri üzerine araştırmalar yapıldı.

1976'ya kadar, bu dönemdeki temel bilimsel faaliyet, Güney Bulgaristan'ın spesifik çevre koşullarında yüksek verim sağlayan çeşitlerin geliştirilmesi ve yumuşak buğday ıslahı ile ilgiliydi. Ayrıca güneydeki yağlı tohumlu bitkiler - yer fıstığı, susam ve haşhaş - ile hedefe yönelik ıslah çalışmaları yürütüldü. Bu ürünlerin tarımı üzerine de araştırmalar yapıldı.

Bu dönemde, Deneme İstasyonu'nda bir dizi yeni buğday çeşidi geliştirildi. Bunların arasında en çok bilineni - Sadovo 1 çeşidi - dünya ıslahının en üst başarılarıyla eşleşti ve uzun yıllar boyunca Güney Bulgaristan'ın önde gelen çeşidi olarak kaldı.

Buğday çeşitlerinin yanı sıra, ülke için yüksek verimli yeni çavdar, pamuk, yer fıstığı, haşhaş, susam ve diğerleri çeşitleri geliştirildi.

1977'de, Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile Tanıtım ve Bitki Kaynakları Enstitüsü kuruldu ve daha sonra adı "K. Malkov" Bitki Genetik Kaynakları Enstitüsü olarak değiştirildi. Bitki kaynakları Sofya'dan Sadovo'ya taşındı. BGRİ'deki bilimsel alanlar, bitki genetik kaynakları, ıslah ve biyoteknoloji alanındaki araştırma, uygulamalı ve hizmet faaliyetlerini içermektedir. Bu dönemde Ulusal Tohum Gen Bankası, bir Bitki Biyoteknolojisi Laboratuvarı, bir botanik bahçesi, bir bilgisayar merkezi, bir müze ve bir herbaryum kuruldu.

Sadovo'daki "K. Malkov" Bitki Genetik Kaynakları Enstitüsü'ndeki temel bilimsel alanlar şunlara odaklanmıştır:

- Bitki genetik kaynaklarının toplanması, incelenmesi, korunması, belgelenmesi ve kullanımı;
- BGRİ, Avrupa Bitki Genetik Kaynakları Programı'nın bir parçası olan Bitki Genetik Kaynakları Programı'nın Ulusal Koordinatörüdür;

- FAO ile uyumlu kriterlere göre Ulusal Gen Bankası'nda, karantina tesislerinde ve botanik bahçesinde bitki türlerinin muhafaza edilmesi;
- Ülke için birincil öneme sahip ürünlerde ıslah programlarının uygulanması ve buğday, tritikale, yulaf, çavdar, pirinç, yer fıstığı, susam, bezelye, nohut, domates, biber, patlıcan, marul vb. rekabetçi yüksek kaliteli çeşitlerin geliştirilmesi;
- Bitki genetik kaynaklarının korunması ve ıslahta modern bitki biyoteknolojik yöntemlerinin uygulanması.

BGRİ'de aktif buğday ıslahı devam ediyor. Bu alandaki son başarılar nelerdir? Ülkemizdeki durum - yabancı genetiğin güçlü istilasını - karşısında bu projenin enerjisi ve gelecek vaatleri var mı?

Yerli ıslahın ürünü olan Bulgar buğday çeşitleri, şu anda ithal olanlarla ciddi bir rekabetle karşı karşıyadır. Batı Avrupa ıslahından - Fransız ve Avusturyalı - çeşitler, güçlü lobilerin desteğiyle ülkeye giriyor. Bunlar, pahalı reklamları, vadeli ödemeleri ve çiftçiler için diğer cazip teklifleri karşılayabilen şirketlerdir. Gerçek şu ki, bu tür çeşitler bizim koşullarımıza iyi uyum sağlayamayabilir. Üstelik tohum, nakliye ve diğer maliyetler nedeniyle kesinlikle daha pahalı olacaktır.

Ülkedeki meteorolojik koşullar, özellikle mevcut yılda, Batı ıslahının eksikliklerini ortaya çıkardı. Kuzeydoğu ve Güneydoğu Bulgaristan'daki alanların büyük bir kısmı, gerçek bir kışın olmaması, bunun belirtilerinin ürünün aktif vejetasyonunun başında ortaya çıkması ve belirgin bir ilkbahar kuraklığıyla birleşmesi nedeniyle zarar gördü. Birçok çiftçi buğday tarlalarını sürmek zorunda kaldı ve ciddi ekonomik kayıplar yaşadı.

İklim değişikliği zaten başladı ve bu olgu ülkemizde giderek daha yaygın hale gelecek. Bu, Bulgar çeşitlerinin merkezi bir yer tutması gereken çiftliklerde yeni bir çeşit yapısının oluşturulmasını gerektiriyor.

Yerli buğday çeşitleri, Bulgar tarımı için en uygun olanlardır. Nitelikleri dünya çapında tanınmaktadır ve Ukrayna, Rusya, Türkiye, Portekiz gibi önde gelen tahıl üreticisi ülkelerde geliştirilenlerden daha başarılıdır. Temel avantajları, Bulgaristan'a özgü değişen koşullar altında geliştirilmiş olmalarıdır. Bu koşullar altında, önce verim, sonra kalite, kuraklık ve kışa dayanıklılık ve ekonomik açıdan önemli hastalıklara direnç için seleksiyon yapıldı, yani en az 10 yıl boyunca test edildiler. Bu temelde, tohumu teslim ederken sağladığımız bir yetiştirme teknolojisi geliştirilmiştir. Bu teknoloji onların çeşit spesifikliğine uyarlanmıştır. En yeni çeşitlerimiz hem yüksek verim potansiyeline - **Nikolay, Nikibo, Gizda, Ginra, Nadita** - hem de yüksek kaliteye - Pamuk ve Makarnalık Buğday Araştırma Enstitüsü - Çırpan ile ortak bir ürün olan **Sashtets** - sahiptir. Çiftçilerin taleplerini karşılamak için sürekli çaba gösteriyoruz.

15 Haziran 2020 tarihli JRC MARS Bülteni Avrupa'da Ürün İzleme'nin en son verilerine göre, Avrupa'da kışlık ürünlerin verim tahmini şu anda 5 yıllık ortalamanın altındadır ve kışlık tahıllar için kötü görünümün nedenleri kalıcı yağış açığıdır.

Ulusal Tohum Bankası, Balkanlar'ın en büyüğü olarak, ayrıca benzersiz bir kimliğe sahip bir botanik bahçesi BGRI'de bulunmaktadır. Bu durum, Sadovo'daki enstitünün, genel kamuoyunun dikkatinden kaçan, bitki dünyasında çok özel bir misyona sahip olduğunun göstergesidir. Kültür bitkilerinin, tıbbi ve süs türlerinin korunması ve incelenmesi, gelecekteki ıslah keşifleri için temel materyal ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve zenginleştirilmesi için hayati ve gerekli olan bu paha biçilmez sermaye kaynağı nasıl korunmaktadır? Gen bankaları ve botanik bahçeleri birçok ülkenin ulusal güvenliğinin bir parçasıdır ve sürdürülebilir yönetimleri, yüksek bilimsel standartlar ve yeterli hedefli finansmanı içeren büyük bir sorumluluktur. Bulgar Tohum Bankası'nın ve botanik bahçesinin statüsü nedir? Durumları nedir ve daha başarılı gelişmeleri için beklentiler nelerdir?

Ulusal Gen Bankası 1984 yılında kurulmuştur. Temel görevi, FAO standartlarına (1980, 1995, 2014) uygun olarak, kontrollü koşullar altında tohumlar yoluyla germplazmanın uzun vadeli ve orta vadeli korunmasına yönelik bilimsel programın uygulanmasıdır. Kültür bitkisi türlerinin ve onların yabani akrabalarının çeşitliliğinin korunması, üç koleksiyonun muhafaza edilmesiyle sağlanır:

Temel koleksiyon - tohum aksesyonlarının uzun süreli saklanması için koşullar altında muhafaza edilir, bunlar hava geçirmez kaplarda, düşük tohum neminde ve eksi 18 °C sıcaklıkta tutulur. Bu koşullar altında tohumlar, onlarca yıldan yüz yılı aşkın bir süreye kadar değişmeden canlılıklarını korurlar.

Aktif koleksiyon - tohumların üç ila on yıl boyunca + 6 °C'de güvenli bir şekilde saklanmasını sağlar.

Değişim koleksiyonu - ulusal ve uluslararası sistemdeki ortaklarla serbest değişim için materyal sağlar.